

การศึกษาอานิสงส์ของกุศลธรรมต่อการเกิดในสุคติภูมิที่มีคุณค่าต่อสังคมไทย
A Study of wholesome Benefit for The Birth of A valuable
landscape in Thailand

พระพลากร อธิมุตโต (รังสี)^๑

ผศ.ดร.เสฐียร ทังทองมะดัน^๒

ดร.ประสพฤกษ์ รัตนรงค์^๓

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาอานิสงส์ของกุศลธรรมต่อการเกิดในสุคติภูมิที่มีคุณค่าทางสังคมไทย โดยรวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก และวรรณกรรมพุทธศาสนายุคปัจจุบันบางส่วน ทั้งนี้เพื่อแสดงถึง บุญ หรือ กุศลธรรมที่เราทำทุกวันนี้ จะมีอานิสงส์ส่งผลให้เกิดในสวรรค์ชั้นใด ซึ่งเป็นสถานที่หนึ่งที่มีปรากฏในพระไตรปิฎก วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาหลักของกุศลธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท (๒) เพื่อศึกษาอานิสงส์ของกุศลธรรมต่อการเกิดในสุคติภูมิ (๓) เพื่อวิเคราะห์อานิสงส์ของกุศลธรรมต่อการเกิดในสุคติภูมิที่มีคุณค่าทางสังคมไทย

ในคัมภีร์พระพุทธานุสสาเถรวาท และเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหนังสือและคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาที่ครูบาอาจารย์ต่างๆได้ประพันธ์ไว้ ได้มีการอธิบายเรื่องสวรรค์ ๖ ชั้น แต่ละชั้น และพรหมทั้ง ๒๐ ชั้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในงานวิจัยเล่มนี้ ๑๖ ชั้น และแต่ละชั้นเป็นอย่างไร ได้มีการอธิบายการเป็นอยู่ และใครเป็นผู้ปกครองหรือดูแลในสวรรค์ในแต่ละชั้น ซึ่งการที่เราจะไปเกิดในสวรรค์แต่ละชั้นจะเกี่ยวกับการสร้างบุญกุศล ดินแดนของสวรรค์นั้นจะเป็นสถานที่แห่งการเสวยบุญ ที่ได้กระทำแล้ว ซึ่งการสร้างบุญกุศลธรรมนั้นจะ ยึดหลักการปฏิบัติ อยู่ ๓ อย่าง คือ ศีล สมาธิ และ ปัญญา อานิสงส์ของกุศลธรรมจะส่งผลมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความศรัทธา ความเลื่อมใส มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับขณะสร้างกุศลธรรม

ความเชื่อเรื่องอานิสงส์หรือผลบุญในพระพุทธศาสนาเถรวาทสังคมไทย มีความสืบเนื่องมาจากพื้นฐานความเชื่อความศรัทธาในบุญและอานิสงส์ของการทำบุญเป็นหลัก ซึ่งศาสนาพุทธของสังคมไทยได้ปลูกฝังให้มีศรัทธาเชื่อมั่นในการทำบุญ การให้ทาน การรักษาศีล

คำสำคัญ : อานิสงส์ของกุศลธรรม, สุคติภูมิ ,คุณค่า

Abstract

^๑ นิสิตพุทธศาสนตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

^๒ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสนตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

^๓ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสนตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Research A Study of the Merit of Charity Dharma on Birth in a Reconcile Landscape with Thai Social Value By collecting information from the Tripitaka And some modern Buddhist literature That is to show the merit or charity that we do today. Will have merit resulting in birth in which heaven? Which is one place that appears in the Tipitaka This thesis has objectives. (๑) to study the principles of merit-making in Theravada Buddhism (๒) to study the merit of merit-making to the birth in the landscape (๓) to study in order to analyze the merit of merit-making towards the birth of a society with values of Thai society

In the Theravada Buddhist scriptures And various related documents Including books and Buddhist scriptures that various teachers have composed There has been an explanation of heaven, ๖ levels in each level and ๒๐ layers of Brahma Which the researcher has presented in this research, ๑๖ stories and how is it? Has explained the existence And who is the ruler or caretaker in heaven on each floor Which we are born in heaven on each floor is about creating merit The land of heaven will be a place of merit. Already done the making of merit and merit will Based on the ๓ principles of practice, namely morality, concentration and virtue, merit of merit-making will affect more or less depending on faith and how much devotion depends upon creating charity.

Beliefs about virtue or merit in Theravada Buddhism, Thai society There is a basis of belief in faith and merit and merit. The Buddhist religion in Thai society has instilled faith and confidence in making merit, giving alms and keeping the precepts.

Keywords : wholesome Benefit , landscape , valuable

๑.บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรนับถือพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งคำสอนของพุทธศาสนา สอนเรื่อง ความประพฤติอันดีงาม ทั้งทาง กาย วาจา และใจ โดยวิธีการอธิบายเป็น ศิล สมาธิ ปัญญา หรือที่เรียกว่า ไตรสิกขา โดยทุกสิ่งทุกอย่างมีสภาวะที่ปรากฏ ที่เป็นในทางพุทธศาสนาท่านเรียกว่า ธรรม^๔ ซึ่งความประพฤติก็เป็นธรรมอย่างหนึ่งตามคำสอนในพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งธรรมในทางพุทธศาสนาสามารถแยกได้เป็น ๓ ประเภท คือ กุศลธรรม คือ ความฉลาด และดี คือ อยู่ในศีลห้า เป็นผู้ที่มีปัญญา มีความฉลาด อกุศลธรรม คือ ความไม่ฉลาด คนไม่ฉลาดชอบทำแต่บาปกรรมใส่ตัวเองธรรมที่เป็นไปในทางอกุศล และอัปยาคตธรรม คือ ธรรมที่ไม่เป็นไปทางกุศล และไม่เป็นไปในทางอกุศล แต่จะอยู่ในระดับกลางๆ โดยผลของการปฏิบัติตามแนวศีลเป็นกุศลธรรม เป็นไปในกุศล มีอานิสงค์ส่งผลให้เกิดในสุคติภูมิ และพระพุทธรเจ้าก็ได้ตรัส ธรรม ๓ ประการนี้ ให้แตกออกไปเปรียบเสมือนการแตกกิ่งก้านออกไปเพื่อที่จะได้เป็นร่มเงาให้แก่คน และ สัตว์ได้ อาศัยกัน

^๔ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒๗, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๙๒.

อย่างมีความสุขโดยไม่มีอาการเบียดเบียนผู้ใด ใจเป็นสุขกายเป็นสุขก็จะทำให้ ๒ สิ่งอยู่ร่วมกันได้ เมื่อพวกเรามีศีลห้าบริสุทธิ์ ถ้ามีก็แสดงว่าเรามีกุศลธรรม (คือ ความฉลาด) อยู่ภายในใจของเรา ใจมีความฉลาดหาทางเลี่ยงจากโทษบาปทั้งหลายได้ ใครยังเลี่ยงไม่ได้ก็เพราะขาดปัญญา ขาดความฉลาด เมื่อมีปัญหาแล้ว ปัญญาที่มาสอนจิต มีปัญญาเอาตัวรอดจากบาปผู้มีปัญญาเอาตัวรอดจากบาปได้ ถึงจะไม่เจริญด้วยลาภ ยศ สรรเสริญ อื่นๆ ก็ตาม และเราชาวพุทธก็มีพระพุทธเจ้าที่ทรงอุทิศตนเองเพื่อช่วยสรรพสัตว์ทั้งหลายให้หลุดพ้นจากบ่วงทั้งหลาย และทรงสอนให้เดินทางสายกลาง เพื่อที่จะหลุดพ้น และทางสุดท้าย คือ พระนิพพาน สิ่งที่เราสามารถทำได้ตอนนี้คือ โดยนำคำสอนของพระองค์มาน้อมนำปฏิบัติ เพราะว่าคำสอนของพระองค์เปรียบเสมือนยาที่รักษาได้แค่ทางใจเท่านั้นไม่มีอย่างอื่นรักษาได้ เป็นต้น ย่อมสรรเสริญว่ามีปัญญาเอาตัวรอดจากทุกข์ได้ เมื่อไรก็ตามที่เจอสถานการณ์ หรือคำพูดมากระทบจิต และทำให้จิตเป็นไปในทางอกุศลจิตก็จะต้องรู้ว่าอกุศลอยู่(ยังระลึกได้) ยังโกรธคนอยู่ก็ต้องละความโกรธด้วยการเจริญเมตตาทำความรู้สึกเอ็นดูต่อเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย อารมณ์ต่างๆ นั้น เมื่อใจไม่ยึดถือ มันก็ดับไป

พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่ากุศลมูล คือ อโลภะ อโทสะ และอโมหะ ทั้ง ๓ อย่างนี้คือ อโลภะ จัดเป็นกุศลมูล กรรมที่บุคคลผู้ไม่มีโลภะทำทางกาย วาจา และใจจัดเป็นกุศลกรรม แม้กรรมของบุคคลผู้ไม่มีโลภะ ไม่ถูกโลภะครอบงำ มีจิตไม่ถูกโลภะกลุ้มรุม ไม่ก่อทุกข์ให้เกิดแก่ผู้อื่นด้วยเรื่องที่ไม่เป็นจริง ด้วยการเบียดเบียน จงจำให้เสียทรัพย์ ติเตียน หรือขับไล่ โดยอวดอ้างว่า “เรามีกำลัง ทรงพลัง” ก็จัดเป็นกุศลกรรม กุศลธรรมจำนวนมากเหล่านี้ที่เกิดจากอโลภะ มีอโลภะเป็นเหตุ มีอโลภะเป็นแดนเกิด มีอโลภะเป็นปัจจัยย่อมเกิดมีแก่บุคคลผู้ไม่มีโลภะนั้นด้วย^๕ ความไม่ย่อภาค ความไม่คิดประทุษร้าย และความไม่หลงกุศลธรรมกล่าวคือสิ่งที่เป็นบุญเป็นกุศลเป็นความดีงามเป็นคุณธรรมอย่างหนึ่ง ถ้าอกุศลธรรมเกิดขึ้นในจิตใจก็ทำให้จิตใจงุ่นงัน เสรำหมอง ไม่สบาย คับแคบ อึดอัด ไม่มีความสุข แต่ในทางตรงข้าม ถ้าอกุศลธรรมเกิดขึ้นก็ทำให้เกิดความสบาย ปลอดโปร่ง ผ่องใส มีความสว่าง มีความสงบ และเป็นความสุข การเกิดภายในจิตใจที่ดีก็คือ การเกิดของกุศลธรรม เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสเน้นสิ่งสำคัญ คือ ทำอย่างไรจะให้ชีวิตของเราแต่ละคนโดยเฉพาะในจิตใจของเรานี้เกิดกุศลธรรมขึ้นอยู่เสมอ ถ้ามีกุศลธรรมเกิดขึ้นอยู่เสมอก็เป็นการเกิดที่ดี เป็นการเกิดที่ประเสริฐ^๖

กรรมที่บุคคลทำลงไปจะส่งผลการเกิดในภพภูมิต่างๆ ตามอำนาจของกรรมที่ทำ ภพภูมิที่ไปเกิดที่เรียกว่าสุคติภูมินั้นแบ่งออกเป็น ๓ อย่างคือ กามาวจรภูมิ อันได้แก่ สวรรค์ ๖ ชั้น มนุสสภูมิ ๑ ชั้น รูปาวจรภูมิ คือรูปพรหม ๑๖ ชั้น และอรุปาวจรภูมิ ๔ ชั้น แต่ละชั้นของสวรรค์ซึ่งจะมี เทพ และเทวดาองค์อาศัยรวมกัน ผู้ที่บังเกิดในสวรรค์เรียกว่า เทพๆ แปลว่า ผู้เล่นเพล็ดเพลินอยู่ในกามคุณ หมายถึง เทวดา เทพเจ้าพากันเข้าสวรรค์ เทพในคัมภีร์พระพุทธศาสนาหมายถึง เทพ ๓ ประเภท

^๕ อก.ติก.อ. (ไทย) ๒๐/๓๐/๒๒๗

^๖ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), **คติธรรมแห่งชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๒๔, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สหธรรมิก, ๒๕๕๖).

คือ สมมติเทพ อุบัติเทพ และวิสุทธิเทพ^๗ ส่วนกามาวาจามุนีนั้นหมายเอาการท่องเที่ยวไปในกามภพ อันเป็นที่เกิดของผู้ที่ยังเกี่ยวข้องกับกาม ได้แก่ โลกเป็นที่อยู่อาศัยของผู้เสพกาม คือ อบายภูมิ ๔ มนุษย์โลก และสวรรค์ ๖ ชั้น ตั้งแต่ชั้นจาตุมหาราชิกาถึงชั้นปรนิมมิตวสวัตดีรวมเป็น ๑๑ ชั้น^๘ ในวิทยานิพนธ์นี้จะกล่าวเฉพาะสุคติภูมิ ซึ่งเว้นจากอบายภูมิ ๔ ประกอบด้วยมนุษย์โลก ๑ สวรรค์ ๖ ชั้น รูปพรหม ๑๖ ชั้น และอรุปรหม ๔ ชั้น กามาวจรเทวดา ๖ คือ^๙ ๑) จาตุมหาราชิกา เป็นสวรรค์ชั้นที่ ๑ มีมหาราช ๔ องค์ ประจำ ๔ ทิศ ๒) ดาวดึงส์ เป็นสวรรค์ชั้นที่ ๒ มีท้าวสักกะ (พระอินทร์) เป็นผู้ปกครอง ๓) มายา เป็นสวรรค์ชั้นที่ ๓ มีท้าวสุยามเทพบุตรปกครอง ๔) ดุสิตเป็นสวรรค์ชั้นที่ ๔ มีเท้านุสัทธิเทวราชปกครองชั้นนี้เป็นที่สถิตของพระโพธิสัตว์ก่อนจุติลงมาสู่มนุษย์โลกและตรัสรู้ในพระชาติสุดท้าย ๕) นิมมานรติ เป็นชั้นสวรรค์ที่ ๕ มีเท้านิมิตเทวราชปกครอง ๖) ปรนิมมิต วสวัตดี เป็นสวรรค์ชั้นที่ ๖ มีเท้าปรนิมมิตวสวัตดีปกครอง เทวดาได้แก่ หมู่เทพ ชาวสวรรค์ เป็นคำเรียกของชาวสวรรค์ทั้งหลาย และชายเป็นกำเนิดโอปปาติกะสัตว์เกิดผุดขึ้นมา และโตเต็มตัวในทันใด เมื่อตายก็ไม่ต้องมีเชื้อหรือซากปรากฏ เช่น เทวดา และสัตว์นรก^{๑๐} กล่าวได้ว่า เทวดานั้นตอนที่ตนได้เกิดมาเป็นมนุษย์ได้กระทำดีจะรักษาศีล มีการให้ทาน และทำการเจริญภาวนาเข้าวัดฟังธรรม เพื่อให้เกิดกุศลธรรมที่ดีภายในจิตใจ เมื่อตนได้จากโลกไปก็จะได้รับหรือใช้ส่วนบุญที่ตนได้กระทำไว้ในชาติที่เกิดมาในโลกมนุษย์ แต่การเกิดเป็นเทวดา หรือเทพก็จะขึ้นอยู่กับผลบุญต่างๆ ที่ได้กระทำไว้

ในสังคมไทยพวกเราจะเห็นได้ว่า ประชาชนชาวไทยช่วยใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธเป็น เพราะว่าเป็นศาสนาประจำชาติรวมถึงการดำเนินชีวิตด้านสังคม วัฒนธรรม และคุณค่าทางความเชื่อ และ อื่นๆ หรือวันสำคัญต่างๆ ในประเทศจะมีการสวดมนต์ ทำวัดเช้า-เย็น ทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม โดยจะมีพระสงฆ์เทศน์เรื่องธรรมต่างๆ ในพระไตรปิฎกบ้าง หรืออรรถกถาอื่นๆ เพื่อเพิ่มปัญญาให้ญาติโยมทั้งหลาย แต่โดยส่วนมากประชากรในสังคมไทยจะไม่ทราบดีว่าคุณค่าทางเรื่องเกี่ยวกับกุศลธรรม และไม่รู้ดีว่าสิ่งที่ตัวเองกำลังกระทำอยู่ที่เกี่ยวข้องกับอานิสงส์หรือผลบุญนั้นจะส่งผลให้อย่างหลังจากที่ตนเองหรือตัวเองจากโลกนี้ไปแล้วจะเกิดไปในสวรรค์ชั้นไหน แล้วแต่ละชั้นเป็นอย่างไรเพราะว่าการเกิดในแต่ละชั้นนั้นผลบุญจะแตกต่างกันไปที่เราได้กระทำไว้ในตอนที่เรายังเกิดเป็นมนุษย์หรือในโลกมนุษย์ และมีหลักความประพฤติตามแนวศีล ๕ อันเป็นพื้นฐานความประพฤติอันดีงามของชาวพุทธอยู่เป็นประจำ ธรรมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นไปในทางกุศล ล้วนมีอานิสงส์ส่งผลให้เมื่อสิ้นชีวิตลงแล้วกุศลธรรมนี้จะมีผลต่อการเกิดในสุคติภูมิ และแต่ละชั้นจะมีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับกุศลธรรมที่เราได้ทำไว้ เมื่อตายไปหรือยังมีชีวิตอยู่ผลจะส่งผลให้เราเอง ไม่ช้าหรือเร็วมันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ อย่าง แต่สิ่งที่เราได้รับแน่ๆ คือ ความสุข และความสงบที่เกิดขึ้นภายในใจที่กุศลธรรมที่เราได้ทำมาจะส่งผลให้เราได้เสวยผลบุญที่ทำก็มีความสุขไปเกิดที่ใดก็มีความสุข เกิดภพใด ชาติใดจิตใจก็มีความสุขอยู่ในภพที่เกิดนั้น และจิตบาปอกุศลก็จะหน่วงเหนี่ยวให้ไปเกิดที่ต่ำ ไม่มีทางพาไปสู่ที่สู่งเวลาทำอะไรหรือไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ประกอบอาชีพอะไร ทำอะไรอยู่แล้วแต่ทั้งเรื่องใน

^๗ ชุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๑๑๕๕/๗๘๐

^๘ พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๑๒.

^๙ อัง.จตุกก.อ. (ไทย) ๒/๒๓๓/๔๔๐.

^{๑๐} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๑๐๑.

ครอบครัวไม่มีสุขแต่กร้าวกัน ตบตีกันทุกวันเพราะบุคคลเหล่านี้ไม่รักาศิลจึงส่งผลให้มีความเป็นไปในสิ่งที่ตนเองได้กระทำไว้แล้ว ไม่ต้องถึงกับตกรรกลอก สิ่งที่พวกเขาเหล่านั้นเจอแบบนั้นก็เปรียบเสมือนรกแล้วแต่อยู่ในรูปแบบของบนโลกมนุษย์จิตใจมีแต่อกุศลธรรม คือ ความไม่ฉลาดทำให้จิตใจไหลไปกับกิเลส และสุดท้ายพาไปเจอที่ต่ำที่สุดก็คือการเกิดในนรกภายในนรกก็จะมีหลายขุมแต่ละขุมก็จะแบ่งกันออกไปตามที่เราได้กระทำมาตอนที่อยู่บนโลกมนุษย์ ภายในนรกก็จะมีสำนักงานของยมบาลมีสำนักงานของนายนิรบาลควบคุมสัตว์นรกแล้วพวกเขาก็จะทำการสอบสวนสัตว์นรกว่าตอนเกิดเป็นมนุษย์ได้กระทำอะไรไว้บ้างในกุศลธรรม และอกุศลธรรม แล้วก็บอกว่าเป็นกรรมของเธอเอง เธอทำมาเองจะต้องได้รับโทษ อะไรบ้างตามที่ตัวเองได้กระทำไว้ บาปกรรมไม่มีทางลบล้างได้ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ได้ตามเราจะได้อินคำพูดนี้บ่อยๆ “ใครทำอะไรก็ได้แบบนั้น”

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอานิสงส์ของกุศลธรรมที่ส่งผลต่อการเกิดในสุคติภูมิที่ส่งผลในสังคมไทยเป็นอย่างไร เป็นประเด็นที่หน้าสนใจที่ผู้วิจัยอยากจะศึกษาในภายวิสัยนี้เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับกุศลธรรมในพุทธศาสนาเถรวาทที่มีผลต่อการเกิดในสุคติภูมิให้ลึกซึ้ง เพื่อเป็นแนวทางแก่การประพฤติปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนให้ได้รับอานิสงส์ส่งผลให้เมื่อสิ้นชีวิตลงแล้วได้เกิดในสุคติภูมิ เป็นต้น

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๒.๑ เพื่อศึกษาหลักของกุศลธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท
- ๒.๒ เพื่อศึกษาอานิสงส์ของกุศลธรรมต่อการเกิดในสุคติภูมิ
- ๒.๓ เพื่อวิเคราะห์อานิสงส์ของกุศลธรรมต่อการเกิดในสุคติภูมิที่มีคุณค่าต่อสังคมไทย

๓. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเอกสาร ศึกษาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกุศลธรรมโดยแบ่งข้อมูล ดังนี้

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทยและฉบับภาษาบาลี คัมภีร์อรรถกถา ฎีกา ปกรณ์ต่างๆ

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ งานเขียนทางวิชาการของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับกุศลธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่สอนให้มนุษย์รู้จักการรักษาศีล

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา (Document Research) เป็นการศึกษาแนวคิดของกุศลธรรมในพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อศึกษาการเกิดในสุคติภูมิ และเพื่อวิเคราะห์กุศลธรรมที่ส่งผลต่อการเกิดในสุคติภูมิในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของชาวพุทธตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จ ความเจริญ และสมบัติทั้งปวง โดยอาศัยข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ปกรณ์ต่างๆ

๔. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๔.๑ กุศลธรรม หมายถึง สภาวะที่ฉลาด ตีงาม เอื้อเพื่อแก่สุขภาพจิต เกื้อกูลแก่ชีวิตจิตใจ

๑.๔.๒ คุณค่า หมายถึง สิ่งที่เป็นประโยชน์ในทางพระพุทธศาสนา

๑.๔.๓ คติภูมิ หมายถึง เป็นดินแดนอันเป็นที่อยู่ของสัตว์โลกผู้ทำกรรมดี

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการศึกษาอันสงส์ของกุศลธรรมต่อการเกิดในสุคติภูมิที่มีคุณค่าทางสังคมไทย มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑.๕.๑ แหล่งข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) โดยยึดพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ และพระไตรปิฎกภาษาไทย เช่นอรรถกถา ฎีกา และปกรณ์ต่างๆ

๑.๕.๒ มูลสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) รวมทั้งงานเขียนของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับกุศลธรรมในแง่มุมต่างๆ

๑.๕.๓ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

๑.๕.๔ เขียนเรื่อง และสรุปนำเสนอผลการวิจัย

๖. ผลการวิจัย

การศึกษาอันสงส์ของกุศลธรรมต่อการเกิดในสุคติภูมิที่มีคุณค่าทางสังคมไทย และผลการวิจัยในเล่มนี้ตาม กรอบวัตถุประสงค์ของหัวข้อที่ได้กำหนดมาในข้างต้นไว้ ๓ ประการคือ (๑) เพื่อศึกษาหลักของกุศลธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท (๒) เพื่อศึกษาอันสงส์ของกุศลธรรมต่อการเกิดในสุคติภูมิและ (๓) เพื่อวิเคราะห์อันสงส์ของกุศลธรรมต่อการเกิดในสุคติภูมิที่มีคุณค่าทางสังคมไทย สามารถสรุปได้ดังนี้ หลักการปฏิบัติต่างๆ ที่ทำให้เกิดกุศลธรรมหรือ ผลบุญต่าง ๆ มาน้อยเพียงใด ล้วนแล้วอยู่ที่เจตนา มีด้วยกัน ทั้ง ๒ อย่าง คือ ๑) มีความตั้งใจหรือจงใจที่จำทำกรรมนั้นๆ ๒) เจตนาเกิดแล้วกระทำในสิ่งที่ตั้งใจทำไว้ของทำได้ ๓ ทางคือ การกระทำจากใจ การกระทำจากวาจา และ การกระทำจากกาย เมื่อเจตนาเกิดขึ้นหรือมีความต้องการที่จะทำ จึงจะสำเร็จเป็นกรรมที่จะก่อให้เกิดกรรมหรือเรียกว่าวิบากกรรม โดยย่อแล้ว องค์ประกอบของพระพุทธศาสนาต้องประกอบด้วย เหตุที่แสดงออกมาคือกรรม คือ ๑) อกุศลกรรม คือ กรรมไม่ดี กรรมทรมานที่เกิดจาก โลภะ โทสะ โมหะ ๒) กุศลกรรม คือ การทำความดีที่เกิดจาก อโลภะ อโทสะ และ อโมหะ เมื่อมีองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นที่แสดงออกมาทากายกรรม คือการแสดงออกจากราย วจกรรม คือการแสดงออกทางวาจา มโนกรรม คือการแสดงออกมาจากใจหรือการกระทำจาก ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้รวมแล้วเป็นตัวบ่งบอกซึ่งจะได้รับผลบุญมากน้อยเพียงใดในทางพระพุทธศาสนา

สวรรค์ในทางศาสนาพุทธ คือ ภูมิหรือดินแดนที่มีอารมณ์เลิศด้วยดี เป็นที่อยู่ของเทวดา เหตุที่ทำให้มาเกิดเป็นเทวดาเพราะได้สร้างบุญกุศลไว้เมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ ดินแดนของสวรรค์นั้นจะเป็นสถานที่แห่งการเสวยบุญ ที่ได้กระทำแล้วซึ่งการสร้างบุญกุศลธรรมนั้นจะ ยึดหลักการปฏิบัติ อยู่ ๓ อย่าง คือ ศีล สมาธิ และปัญญา แต่ละชั้นลักษณะจะแตกต่างกันมีความเป็นอยู่สะดวกสบาย แต่การบนสวรรค์นั้นเป็นการเกิดที่ไม่ยั่งยืน เมื่อสิ้นบุญแล้วก็ต้องมาเกิดอีก ภายใต้ วัฏจักรในกฎแห่งกรรม

ความเชื่อเรื่องอานิสงส์หรือผลบุญในพระพุทธศาสนาเถรวาท จะยึดหนักของกฎแห่งกรรม บุคคลใดก็ตามที่ปฏิบัติโดยตนเองก็จะรู้ได้ด้วยตนเอง เพราะศาสนาพุทธนั้นเป็นศาสนาที่มีวัฒนธรรม ความเชื่อเรื่องการกระทำ ทำดีได้ขึ้นสวรรค์ ทำชั่วได้ลงสู่อบายภูมิ ในสมัยนี้สามารถเรียนรู้ได้ตามแหล่ง ต่างๆ เช่นวัดจะมี รูปภาพเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมที่ติดตามผนังของโบสถ์โดยส่วนมากจะมีรูปและประวัติ ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมลายละเอียดต่างๆที่เกี่ยวกับพระองค์ หรือ สวรรค์ และ นรกต่างๆ

ข้อสังเกตที่ผู้วิจัยพบจากเอกสารและพระไตรปิฎก ในการเกิดบนสวรรค์ของแต่ละชั้นก็จะ ขึ้นอยู่กับผลบุญที่ได้สร้าง สะสมไว้ เมื่อครั้งเราเป็นมนุษย์ แต่ในทางปฏิบัติก็ไม่เหมือนกัน เช่น

ขั้นที่ ๑ จาตุมหาราชิกาภูมิ จะเน้นไปที่ การประพฤติ และการรักษาของศีล ๕ และจะเป็น คนชอบเชิญชวนบุคคลอื่นๆ มาทำบุญต่างๆ

ขั้นที่ ๒ ดาวดึงส์ภูมิ จะเน้นไปที่ การให้ทาน มีจิตที่บริสุทธิ์ และเป็นคนพฤติกรรมดีงาม ไม่ดูหมิ่นดูแคลนใครไม่นินทาให้ร้ายกับใคร และเป็นคนที่ดูแล บิดามารดา ของตน

ขั้นที่ ๓ ยามาภูมิ จะตั้งใจรักษาศีล บำเพ็ญทานเป็นประจำ และเป็นคนที่มีความสรัทธาใน คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และไม่สงสัยหลักธรรม ไม่สนใจในการทำบาปทำความชั่ว ตั้งหน้าตั้งตา ทำแต่กุศลกรรมในฝ่ายเดียว

ขั้นที่ ๔ ตุสิตาภูมิ จะตั้งใจรักษา ศีล และให้ทาน แต่เน้นประพฤติไปในทางการฟังพระธรรม เทศนาทั้งที่มีปัญญาดี หรือ เป็นโพธิสัตว์ผู้ธรรม เมื่อฟังธรรมภายในจิต จะมีความสุขเกษมยินดี

ขั้นที่ ๕ นิมมานรติภูมิ จะเป็นคนที่มี จิตใจบริสุทธิ์ พยายามรักษาศีลไม่ให้ขาดแม้แต่ข้อ เดียว แต่จะเน้นไปที่ ทานเป็นอย่างมาก

ขั้นที่ ๖ ปรนิมมิตวสวัตติภูมิ ขั้นสุดท้ายนี้ จะมีความสรัทธาในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในทั้ง ๓ ด้าน เลย ศีล, ทาน และ ภาวนา

การเกิดใน สวรรค์ชั้น รูปาวจรภูมิ มีทั้งหมด ๑ - ๑๖ นี้ จะเน้นไปที่ สมณะกรรมฐานตัว เดียว รวมถึง อรูปาวจรภูมิ ที่มี ๑ - ๔ ชั้น

ที่กล่าวมาข้างต้น ก็ขึ้นอยู่กับบุญที่ตัวเองสั่งสมมาเมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ แต่การที่จะไปเกิดใน สวรรค์แต่ละชั้นนั้น จะมี เป็นจัญหลักอยู่ ๓ คือ ศีล เป็นตัวบอกถึงการกระทำ หรือ ประพฤติกรรม ทาน จะเป็นการเสียสละในทรัพย์ของตนที่หามาให้โดยสุจริต ภาวนา ตัวนี้จะให้เกิดปัญญา ในการทำอะไรก็จะ ได้มีสติ แต่ในขณะที่กำลังทำหรือ เราต้องมีความ เชื่อ และความศรัทธานั้นๆ มันถึงจะให้ผลดีกับตัวเรา อย่างที่อธิบายไว้ข้างต้น คือ ๓ อย่างนี้ นรกและสวรรค์ ก็ปรากฏในพระคัมภีร์ ต่างๆ เช่น ในพระ ไตรปิฎก และหนังสือต่างๆที่เราสามารถหาอ่านได้ และอีกอย่างหนึ่งคือ พระองค์ก็ได้ทรงตรัสถึง กุศล ธรรม และ อกุศลธรรม ที่ทำแล้วสามารถไปบังเกิดไปเป็นชาวสวรรค์ หรือ เปตุนรก ได้ ร่วมถึง พระ อริยสาวกบางรูปก็ได้ไปท่องเที่ยวในนรก และ สวรรค์ คือ พระโมคคัลลานะ และเหล่าพระอริยสาวก ทั้งหลายนี้ก็เป็นสิ่งที่ได้รับการยืนยันไว้ในพระคัมภีร์ หรือ ในพระไตรปิฎก ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ และเป็นสิ่งที่สูงสุดในพระพุทธศาสนาของไทยเลย

๗.สรุป

หลักกุศลธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท กุศล คือ กรรมดีการกระทำที่ดี ผลิต เกิดจาก ปัญญา ส่งเสริมคุณภาพชีวิตจิตใจหมายถึง การกระทำที่เกิดจากกุศลมูล คือ อโลภะ โทสะ หรือ โมหะเป็นตัวบ่อเกิดของคุณงามความดี ที่ออกมาจาก กาย วาจา และ ใจ ของมนุษย์กุศลเป็นสภาพธรรมที่ติงามเป็นสภาพธรรมที่ตัดซึ่งอกุศลธรรม กุศล เป็นสภาพจิตใจที่ติงาม ซึ่งจิตใจที่ติงามนี้ ทำให้เกิดผลที่เป็นสุข จิตใจที่ติงาม ย่อมเป็นเหตุทำให้ได้รับผลที่ติงามด้วย อานิสงส์ของกุศลธรรมต่อการเกิดในสุคติภูมิ ผู้ที่สร้างกุศลจะส่งผลให้ไปเกิดใน กามาวจรภูมิ รูปาวจรภูมิ และอรุปาจรภูมิ สำหรับด้านการเข้าใจต่ออานิสงส์ของกุศลธรรมต่อการเกิดในสุคติภูมิที่มีคุณค่าต่อสังคมไทย มีคุณค่า ๔ ด้าน คือ ด้านความเชื่อ ,การดำเนินชีวิต,วัฒนธรรมและด้านการศึกษา

๘. ข้อเสนอแนะ

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ การศึกษาอานิสงส์ของกุศลธรรมต่อการเกิดในสุคติภูมิที่มีคุณค่าทางสังคมไทย ผู้วิจัยพบว่ามี เนื้อหาที่หน้าสนใจสามารถค้นคว้าได้อีก คือ

๑. ควรศึกษาเรื่อง นรก ของพระพุทธศาสนาของเถรวาทเพิ่มขึ้น
๒. ควรศึกษา เกี่ยวกับผลที่ส่งให้เราไปเกิดใน นรก ว่าทำอะไรถึงไปขั้นนี้
๓. ควรศึกษาเปรียบเทียบ สวรรค์ กับ นรก กับศาสนาอื่นๆ

บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒๗.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

_____. คติธรรมแห่งชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ ๒๔. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สหธรรมิก,
๒๕๕๖.

_____.พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๒๗. กรุงเทพมหานคร : โรง
พิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.